

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΡΔΩΝ-
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟ
ΚΛΑΔΟ»**

της ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑΣ

Εργασία υποβληθείσα στο

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση

Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

Αύγουστος, 2017

Εγκρίνουμε την εργασία της
ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

.....

ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΧΕΒΑΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

.....

ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΓΚΙΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

.....

29/08/2017

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία για τη λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η εργασία αυτή έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής αναφέρονται στο σύνολό τους, δίνοντας πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο».

ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

[ΥΠΟΓΡΑΦΗ]

.....

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Κεφάλαιο 1.....	5
1.1 Εννοιολογικό πλαίσιο και ορισμοί.....	5
1.2 Αναβαλλόμενη φορολογία.....	7
1.2.1 Ειδικές περιπτώσεις αναβαλλόμενης φορολογίας.....	9
1.3. Σκοπός Δ.Λ.Π. 12 και πεδίο εφαρμογής.....	10
1.3.1 Βασικές αρχές του Δ.Λ.Π. 12.....	11
1.3.2 Αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογίας με βάση το Δ.Λ.Π.12.....	13
1.3.3 Ορισμοί σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12.....	14
1.3.4 Φορολογική Βάση.....	15
Κεφάλαιο 2.....	16
2.1 Ιστορική εξέλιξη της φορολογίας και ο νόμος 2238/1994.....	16
2.2 Γενικοί κανόνες φορολογίας.....	18
2.3 Φορολογία νομικών προσώπων – Προσωρινές Διαφορές και Μόνιμες Διαφορές.....	19
2.4 Ο χειρισμός των φορολογικών ζημιών.....	21
Κεφάλαιο 3.....	22
3.1 Οι κατασκευαστικές στην Ελλάδα.....	22
3.2 Παράγοντες που επηρεάζουν το περιβάλλον των κατασκευών.....	25
3.3 Η συμβολή των κατασκευών στην ελληνική οικονομία.....	26
3.4 Έρευνες σχετικά με το Δ.Λ. 12 και τη φορολογία των εταιρειών.....	27
Κεφάλαιο 4.....	30
4.1 Εννοιολογικό πλαίσιο δεδουλευμένων.....	30
4.2 Δείγμα και μοντέλο οικονομετρικό.....	31
4.3 Συμπεράσματα.....	44
Βιβλιογραφία.....	46

Περίληψη

Η παρούσα εργασία οφείλει τη δημιουργία της στο γενικότερο ενδιαφέρον που παρατηρείται στον οικονομικό κλάδο, τα τελευταία χρόνια, σε θέματα που αφορούν την αναβαλλόμενη φορολογία.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται αναφορά στο θέμα της φορολογίας, του αναβαλλόμενου φόρου και το πώς αυτός ο φόρος προέκυψε στην Ελλάδα. Όλα αυτά παρέχονται ως γενική γνώση προκειμένου σε δεύτερο στάδιο να αναλυθεί και να γίνει κατανοητή η έννοια του αναβαλλόμενου φόρου. Εν συνεχεία, αναλύεται το Δ.Λ.Π. 12, οι βασικές αρχές που το διέπουν αλλά και η σχέση του με την αναβαλλόμενη φορολογία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αναλύεται η φορολογία των Α.Ε., στη συνέχεια γίνεται μία ιστορική αναδρομή ενώ προχωρούμε πιο αναλυτικά στο κομμάτι της φορολογίας παραθέτοντας διάφορους ορισμούς και έννοιες που συναντάμε στο εν λόγω αντικείμενο. Σε υποενότητα αναλύεται και γίνεται διαχωρισμός των μόνιμων διαφορών και των προσωρινών διαφορών, έτσι ώστε να ολοκληρωθεί η γνώση γύρω από το θέμα του αναβαλλόμενου φόρου.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας αναλύεται ο κατασκευαστικός κλάδος στην Ελλάδα που αποτελεί και το δείγμα μας, γίνεται έπειτα σύνδεση της αναβαλλόμενης φορολογίας των Α.Ε. με το Δ.Λ.Π. 12 ενώ στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο παραθέτουμε τα αποτελέσματα από το οικονομετρικό μας μοντέλο και τις παλινδρομήσεις που κάναμε για να καταλήξουμε σε αυτά.

Κεφάλαιο 1

1.1 Εννοιολογικό πλαίσιο και ορισμοί

Ένα από τα πολύ-συζητημένα θέματα τόσο των κυβερνήσεων όσο και των ρυθμιστικών αρχών είναι αυτό της φορολογίας εισοδήματος. Τα σύγχρονα κράτη επιβάλλουν φόρο σε φυσικά και νομικά πρόσωπα προκειμένου να εξασφαλίσουν έσοδα με αυτόν τον τρόπο. Η επιβολή των φόρων αποτελεί τη βασική πηγή εσόδων για κάθε κράτος, η οποία δίνει λύση στα διάφορα δημοσιονομικά και κοινωνικά προβλήματα που προκύπτουν. Κάθε χώρα διέπεται από τους δικούς της κανόνες και ρυθμιστικά πλαίσια σύμφωνα με τα οποία λειτουργεί. Ειδικότερα σε ότι αφορά τις οικονομικές καταστάσεις που πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις διαπιστώνεται πως η νομοθεσία ποικίλει από κράτος σε κράτος. Αυτό συμβαίνει διότι τα Λογιστικά Πρότυπα κάθε χώρας διαφέρουν με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται ανομοιογένειες και δυσκολίες στη σύγκριση των οικονομικών καταστάσεων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν, κρίθηκε αναγκαία η ανάπτυξη και η εφαρμογή κοινών αρχών και προτύπων δηλαδή των λεγόμενων Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Η δημιουργία τους συνέβαλε στην επίτευξη της διαφάνειας, στη διευκόλυνση της συγκρισιμότητας και στην εναρμόνιση των διάφορων Λογιστικών Προτύπων.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετασθεί και να αναλυθεί αρχικά το Δ.Λ.Π. 12 το οποίο πραγματεύεται τον φόρο εισοδήματος σε σχέση με την αναβαλλόμενη φορολογία και έπειτα να εστιάσουμε στη σύνδεση της αναβαλλόμενης φορολογίας με τα κέρδη των επιχειρήσεων. Ωστόσο, πριν προχωρήσουμε στην ανάλυσή μας θα ήταν σκόπιμο στο σημείο αυτό να δοθούν κάποιοι ορισμοί και βασικές έννοιες που κρίνονται χρήσιμα για την καλύτερη κατανόηση κατά την πορεία της εργασίας.

Με την έννοια *τρέχων φόρος* νοείται εκείνο το χρηματικό ποσό το οποίο προσδιορίζεται από το φορολογητέο κέρδος ή τη ζημία ενώ ως *φόρος έσοδο ή έξοδο*

αντίστοιχα ορίζεται εκείνο το ποσό που περιλαμβάνεται στον υπολογισμό του καθαρού κέρδους ή της ζημίας χρήσης και αποτελείται από τον τρέχοντα ποσά και τον αναβαλλόμενο φόρο.

Σημαντική είναι επίσης και η διάκριση των φόρων. Ανάλογα με την φορολογική βάση στην οποία επιβάλλονται μπορεί να είναι *άμεσοι ή έμμεσοι*.

- **άμεση φορολόγηση**

Στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε την απευθείας καταβολή των τόκων από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς το κράτος. Θεωρείται αξιοκρατικό διότι υπολογίζεται με βάση τις διακρίσεις των προσώπων σε εισοδηματικές τάξεις και μπορεί να καθοριστεί ανάλογα με το ύψος του φορολογικού βάρους. Συνήθως το ποσοστό φορολόγησης αυξάνει όσο αυξάνει το εισόδημα. Οι συγκεκριμένοι φόροι λέγονται ονομαστικοί και χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων φόρων είναι ο φόρος μεταβίβασης, ο φόρος ακίνητης περιουσίας κ.τ.λ.

- **έμμεση φορολόγηση**

Στη συγκεκριμένη περίπτωση η καταβολή των φόρων γίνεται με άμεσο τρόπο και τα έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα έμμεσου φόρου αποτελεί ο φόρος προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) , τα τέλη χαρτοσήμου, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων κ.τ.λ. Οι συγκεκριμένοι φόροι είναι πραγματικοί επιβάλλονται δηλαδή στο δαπανώμενο εισόδημα και με την ευκαιρία της πραγματοποίησης κάποιων ορισμένων γεγονότων.

Άλλες βασικές έννοιες είναι αυτές της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης και της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης. Σαν *αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση* ορίζεται το ποσό το οποίο θα πρέπει να αποδοθεί σε μελλοντικές

περιόδους ενώ σαν *αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση* ορίζεται το ποσό του φόρου το οποίο θα πρέπει να επιστραφεί σε μελλοντικές περιόδους και αναφέρεται σε φορολογικές ζημίες.

Επίσης συχνά γίνεται λόγος για τις προσωρινές και τις μόνιμες διαφορές.

- **προσωρινές διαφορές**

Είναι οι διαφορές που προκύπτουν μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον ισολογισμό και της φορολογικής βάσης. Χωρίζονται σε φορολογητέες και εκπεστές. Οι φορολογητέες θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους ή της ζημίας των μελλοντικών περιόδων ενώ οι εκπεστές είναι αυτές που καταλήγουν σε εκπεστέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους ή της ζημίας των μελλοντικών περιόδων.

- **μόνιμες διαφορές**

Είναι οι διαφορές που προκύπτουν μεταξύ του φορολογικού και λογιστικού αποτελέσματος και συνήθως επηρεάζουν το λογιστικό αποτέλεσμα ή το φορολογητέο αποτέλεσμα. Δημιουργούνται σε μία χρήση και αναστρέφονται σε μία ή περισσότερες.

1.2 Αναβαλλόμενη φορολογία

Μέσα στο πλαίσιο του παγκόσμιου οικονομικού κλίματος που έχει δημιουργηθεί οι επιχειρήσεις έχουν εναρμονιστεί με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα σε ότι αφορά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεών τους. Μεταξύ του φόρου εισοδήματος και του φόρου που θεωρείται ως υποχρέωση, παρεμβάλλεται ο φόρος που είναι γνωστός ως αναβαλλόμενος φόρος. Ο αναβαλλόμενος φόρος προκύπτει από τις προσωρινές διαφορές. Απαραίτητη προϋπόθεση για να αναγνωριστεί απαίτηση στο ενεργητικό

είναι να υπάρχει βεβαιότητα πως η επιχείρηση στο μέλλον θα έχει κέρδη φορολογητέα έτσι ώστε να μπορέσει να συμψηφίσει την απαίτηση με την μελλοντική φορολογική υποχρέωση.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε πως υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες οι προσωρινές διαφορές δε δημιουργούν σχηματισμό αναβαλλόμενης φορολογίας. αυτές οι περιπτώσεις είναι οι εξής:

- Όταν οι διαφορές προέρχονται από την αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων στοιχείων του ενεργητικού βάσει της φορολογικής νομοθεσίας. Εάν τα Δ.Λ.Π. απαιτούν επανεκτίμηση της αξίας των στοιχείων και την απεικόνιση της πραγματικής αξίας στον ισολογισμό τότε η αναβαλλόμενη φορολογία που προκύπτει καταχωρείται στον λογαριασμό των Ιδίων Κεφαλαίων και όχι στα Αποτελέσματα Χρήσης.
- Η διαφορά που καταβάλλει ο αγοραστής μιας επιχείρησης σε σχέση με την πραγματική αξία που έχει η επιχείρηση είναι γνωστή ως υπεραξία. Όμως, πολλές φορολογικές αρχές δεν επιτρέπουν την απόσβεση της υπεραξίας ως μίας εκπεστέας δαπάνης κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Η υπεραξία έχει φορολογική βάση μηδενική διότι δέχονται αξίες περιουσιακών στοιχείων όπως διαμορφώνονται στις οικονομικές καταστάσεις της αποκτώμενης και γι' αυτό δεν προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογία. Μόνο στην περίπτωση που η φορολογική νομοθεσία επιτρέψει την απόσβεση της υπεραξίας αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογία.

Για τον υπολογισμό του αναβαλλόμενου φόρου χρησιμοποιείται ο φορολογικός συντελεστής ο οποίος θα ισχύει την ημερομηνία πραγματοποίησης της διαφοράς. Στην περίπτωση των φορολογικών αλλαγών, οι εκπτώσεις από τις αλλαγές αυτές

καταχωρούνται στα αποτελέσματα ή στην καθαρή θέση προκειμένου να γίνει η αναπροσαρμογή των παλιών στις νέες συνθήκες. Ο λόγος είναι πως οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις θα πρέπει να τιμώνται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν την περίοδο στην οποία θα διακανονιστεί η απαίτηση ή η υποχρέωση. Ο λογαριασμός στον οποίο εμφανίζονται οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στον ισολογισμό λέγεται “Πάγια περιουσιακά στοιχεία ενεργητικού και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις” ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις εμφανίζονται στο παθητικό στον λογαριασμό “Προβλέψεις και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις”.

1.2.1 Ειδικές περιπτώσεις αναβαλλόμενης φορολογίας

Στην περίπτωση που μία επιχείρηση έχει ζημίες οι οποίες μπορούν να μεταφερθούν σε μελλοντικές περιόδους τότε αποκτάται το δικαίωμα να καταβληθούν μελλοντικά λιγότεροι φόροι συμψηφίζοντας τα κέρδη τα μελλοντικά με τις ζημίες αυτές. Το όφελος που θα προκύψει για την επιχείρηση φορολογικά, αναγνωρίζεται στην περίοδο που προέκυψαν οι ζημίες προϋποθέτοντας ότι η επιχείρηση έχει το δικαίωμα συμψηφισμού. Για να μπορέσει να γίνει η μεταφορά των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και φόρων θα πρέπει να αναγνωριστεί μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση κατά την έκταση που πιθανολογείται ότι θα υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες και οι αχρησιμοποίητοι φόροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν. Οι φορολογικές ζημίες αποτελούν ένδειξη πως ότι μπορεί και να μην υπάρξουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη. Η επιχείρηση θα αναγνωρίσει αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση μόνο στην έκταση στην οποία οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι επαρκείς για κάτι τέτοιο.

Το Δ.Λ.Π. 12 απαιτεί το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης να γνωστοποιείται. Η επιχείρηση εξετάζει κάποια κριτήρια για να μπορέσει να εκτιμήσει ότι θα υπάρξει φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου οι αναβαλλόμενες φορολογικές ζημιές θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν:

- ❖ Οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές προέρχονται από συγκεκριμένες αιτίες οι οποίες είναι απίθανο να ξανασυμβούν
- ❖ Όταν η επιχείρηση θα έχει φορολογητέα κέρδη πριν τη λήξη της περιόδου εντός της οποίας έχει το δικαίωμα να συμψηφίσει τις αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές.
- ❖ Στην επιχείρηση υπάρχει φορολογικός προγραμματισμός που θα δημιουργήσει φορολογητέο κέρδος στην περίοδο στην οποία οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

1.3. Σκοπός Δ.Λ.Π. 12 και πεδίο εφαρμογής

Ο πρωταρχικός σκοπός του Δ.Λ.Π. 12 είναι να καθορίσει το λογιστικό χειρισμό των φόρων εισοδήματος. Το βασικό ζήτημα που πρέπει να λυθεί είναι πως θα πρέπει να γίνεται η λογιστικοποίηση των τρεχουσών και μελλοντικών φορολογικών συνεπειών από τα ακόλουθα:

- (α) Τη μελλοντική ανάκτηση (τακτοποίηση) της λογιστικής αξίας περιουσιακών στοιχείων (υποχρεώσεων) που είναι καταχωρημένα στον ισολογισμό μιας επιχείρησης, και
- (β) Συναλλαγές και άλλα γεγονότα της τρέχουσας περιόδου που είναι καταχωρημένα στις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης.

Όταν γίνεται καταχώρηση ενός περιουσιακού στοιχείου στα βιβλία της εταιρείας είναι λογικό η εταιρεία να θέλει να ανακτήσει το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο στη λογιστική του αξία. στις περιπτώσεις που αναμένεται ότι η ανάκτηση ή η τακτοποίηση αυτή της λογιστικής αξίας θα καταστήσει τις μελλοντικές πληρωμές φόρων μεγαλύτερες (μικρότερες) από ότι αυτές θα ήταν, αν η ανάκτηση ή η τακτοποίηση αυτή δεν είχε φορολογικές συνέπειες, το Πρότυπο απαιτεί από την επιχείρηση να καταχωρεί μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση), με ορισμένες περιορισμένες εξαιρέσεις.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Πρότυπο η εκάστοτε επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να λογιστικοποιεί τις φορολογικές συνέπειες με τον ίδιο τρόπο που λογιστικοποιεί τις υπόλοιπες συναλλαγές και τα γεγονότα που προκύπτουν.

1.3.1 Βασικές αρχές του Δ.Λ.Π. 12

Στη σύγχρονη εποχή που διανύουμε οι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π. κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Το Δ.Λ.Π. 12 με την ανάλυση του οποίου θα ασχοληθούμε στην παρούσα εργασία εξετάζει τις τρέχουσες και τις φορολογικές συνέπειες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής χρήσης σε μία επιχείρηση. Αναλυτικότερα συγκρίνει τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων και των περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού με τη φορολογική τους βάση προκειμένου να αναγνωριστεί η αναβαλλόμενη φορολογία που προκύπτει.

Το αρχικό Δ.Λ.Π. 12 απαιτούσε από την επιχείρηση να λογιστικοποιεί τον αναβαλλόμενο φόρο χρησιμοποιώντας τη μέθοδο αναβολής ή της υποχρέωσης η οποία είναι γνωστή ως μέθοδος υποχρέωσης της κατάστασης λογαριασμού

αποτελεσμάτων. Το Δ.Λ.Π. 12 απαγορεύει τη μέθοδο αναβολής διότι και απαιτεί ως σωστή μέθοδο αυτή του υπολογισμού με βάση τον ισολογισμό.

Σήμερα σκοπός του Δ.Λ.Π. 12 είναι να καθορίσει το λογιστικό χειρισμό του φόρου εισοδήματος. Το κυρίαρχο ζήτημα είναι πως θα λογιστικοποιηθούν οι τρέχουσες και οι μελλοντικές φορολογικές συνέπειες από την μελλοντική ανάκτηση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων τα οποία είναι καταχωρημένα στον ισολογισμό μιας επιχείρησης αλλά και από τις συναλλαγές με άλλα γεγονότα της τρέχουσας περιόδου που είναι καταχωρημένα στις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης.

Οι βασικές αρχές που διέπουν το Δ.Λ.Π. 12 είναι οι εξής :

- Με την αναγνώριση ενός στοιχείου του ενεργητικού ή του παθητικού αντίστοιχα αναμένεται πως η επιχείρηση θα πρέπει να ανακτήσει ή να διακανονίσει την λογιστική αξία του συγκεκριμένου στοιχείου. Σε αυτή την περίπτωση όπου ο διακανονισμός ή η λογιστική αξία μπορεί να αυξηθούν ή να μειώσουν τις μελλοντικές πληρωμές του φόρου θα πρέπει η επιχείρηση να είναι σε θέση να αναγνωρίσει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή απαίτηση.
- Ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο το οποίο θα πρέπει να αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια μόνο όταν οι συναλλαγές που σχετίζονται με την φορολογική επίδραση αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια.
- Επίσης, ο φόρος αποτελεί έξοδο το οποίο θα πρέπει να αναγνωρίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης μόνο όταν οι συναλλαγές που σχετίζονται με τη φορολογική επίδραση συνδέονται και αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.

1.3.2 Αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογίας με βάση το Δ.Λ.Π.12

Η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε μία συνένωση επιχειρήσεων επηρεάζει το ποσό της υπεραξίας που προκύπτει από εκείνη τη συνένωση επιχειρήσεων ή το ποσό οποιασδήποτε υπέρβασης της συμμετοχής του αποκτώντος στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του αποκτώμενου πέραν του κόστους της συνένωσης.

Το Πρότυπο επίσης ασχολείται με την καταχώρηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που προκύπτουν από αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές ή αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους, με την παρουσίαση των φόρων εισοδήματος στις οικονομικές καταστάσεις και με τη γνωστοποίηση των πληροφοριών που αφορούν τους φόρους εισοδήματος.

Το Πρότυπο πρέπει να εφαρμόζεται για τη λογιστική παρακολούθηση των φόρων εισοδήματος. Για τους σκοπούς του Προτύπου, οι φόροι εισοδήματος περιλαμβάνουν όλους τους φόρους που επιβάλλονται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό και βασίζονται στο φορολογητέο εισόδημα. Οι φόροι εισοδήματος περιλαμβάνουν επίσης φόρους, όπως οι παρακρατούμενοι φόροι, οι οποίοι είναι πληρωτέοι από μία θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία κατά τη διανομή κερδών προς την επιχείρηση που συντάσσει οικονομικές καταστάσεις.

Σύμφωνα με το πρότυπο Δ.Λ.Π. 12 μία επιχείρηση θα πρέπει να συγκρίνει την λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων με την αντίστοιχη φορολογική τους βάση ώστε η διαφορά που θα προκύψει να αποτελέσει την αναβαλλόμενη φορολογία. Ειδικότερα:

- ❖ Η φορολογική βάση ενός στοιχείου του ενεργητικού αντικατοπτρίζει εκείνο το ποσό που εκπίπτει για φορολογικούς σκοπούς έναντι μελλοντικών

φορολογητέων οικονομικών οφελών όταν ανακτηθεί η λογιστική αξία του στοιχείου του ενεργητικού. Στην περίπτωση που τα οικονομικά οφέλη δεν είναι φορολογητέα ή έχουν ήδη φορολογηθεί τότε η φορολογική βάση συμπίπτει με την λογιστική αξία.

- ❖ Η φορολογική βάση μιας υποχρέωσης είναι η λογιστική αξία αφαιρώντας κάθε ποσό που θα εκπίπτει φορολογικά σε σχέση με την υποχρέωση αυτή σε μελλοντικές περιόδους. Όταν πρόκειται για έσοδο στο οποίο η έκπτωση έχει ήδη ληφθεί η φορολογική βάση θα ισούται με την λογιστική αξία ενώ στην περίπτωση των προεισπραχθέντων εσόδων η φορολογική βάση της υποχρέωσης θα ισούται με την λογιστική αξία μείον το κάθε έσοδο το οποίο δεν είναι φορολογητέο στο μέλλον.

1.3.3 Ορισμοί σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12

Οι πιο συχνοί ορισμοί που χρησιμοποιούνται στο Δ.Λ.Π 12 είναι οι ακόλουθοι:

- Λογιστικό εισόδημα το οποίο αναφέρεται στο καθαρό κέρδος ή τη ζημία μιας περιόδου πριν την αφαίρεση του εξόδου του φόρου.
- Φορολογητέο εισόδημα που αναφέρεται στο ποσό του κέρδους μιας περιόδου και προσδιορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που έχουν τεθεί από τις φορολογικές αρχές.
- Έξοδο φόρου είναι το συγκεντρωτικό ποσό που περιλαμβάνεται στον προσδιορισμό του καθαρού κέρδους ή ζημίας της περιόδου και αφορά τον τρέχοντα και τον αναβαλλόμενο φόρο.
- Τρέχων φόρος είναι το ποσό των πληρωτέων (επιστρεπτέων) φόρων εισοδήματος που αφορά στο φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία) μιας περιόδου.

- Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις είναι τα ποσά των φόρων εισοδήματος που θα καταβληθούν σε μελλοντικές περιόδους, που αφορούν σε φορολογητέες προσωρινές διαφορές.
- Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις είναι τα ποσά των φόρων εισοδήματος που είναι επιστρεπτέα σε μελλοντικές περιόδους και αφορούν σε, εκπεστέες προσωρινές διαφορές, μεταφερόμενες αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές, και μεταφερόμενους αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους.
- Προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον ισολογισμό και της φορολογικής βάσης του. Οι προσωρινές διαφορές μπορεί να είναι:

(α) Είτε φορολογητέες προσωρινές διαφορές οι οποίες είναι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημίας) των μελλοντικών περιόδων, όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ανακτάται ή τακτοποιείται.

(β) Είτε εκπεστέες προσωρινές διαφορές οι οποίες είναι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά που είναι εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημίας) των μελλοντικών περιόδων, όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ανακτάται ή τακτοποιείται (εξοφλείται).

1.3.4 Φορολογική Βάση

Η φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου αναφέρεται στο ποσό το οποίο θα είναι εκπεστέο φορολογικά από φορολογητέα οικονομικά οφέλη τα οποία θα εισρεύσουν σε μία επιχείρηση όταν αυτή ανακτά τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου. Στην περίπτωση που τα οικονομικά αυτά οφέλη δεν είναι φορολογητέα, η

φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου του ενεργητικού θα ισούται με τη λογιστική αξία του.

Όταν η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου δεν είναι εμφανής, τότε είναι χρήσιμο να λαμβάνονται υπόψη η θεμελιώδης αρχή πάνω στην οποία θα στηρίζεται το συγκεκριμένο Πρότυπο. Αναλυτικότερα, όταν μία επιχείρηση οφείλει να καταχωρεί μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (απαίτηση) οποτεδήποτε η ανάκτηση ή η τακτοποίηση της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή μίας υποχρέωσης θα καθιστούσε τις μελλοντικές φορολογικές πληρωμές μεγαλύτερες (μικρότερες) από όσες θα ήταν αν η ίδια ανάκτηση ή τακτοποίηση δεν είχε φορολογικές συνέπειες.

Κεφάλαιο 2

2.1 Ιστορική εξέλιξη της φορολογίας και ο νόμος 2238/1994

Η φορολογία εισοδήματος των Α.Ε και Ε.Π.Ε διέπεται από τις διατάξεις φορολογίας εισοδήματος του νόμου 2238/1994 ο οποίος μεταγενέστερα τροποποιήθηκε με διαφορετικά νομοθετήματα και με τον τελευταίο νόμο 2873/2000. Η φορολογία εισοδήματος των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. αναφέρεται στη φορολογία νομικών προσώπων του Ν. 2238/.

Στο άρθρο 3 του Ν. 2238/94 ορίζεται χαρακτηριστικά ότι:

«Ο φόρος καταβάλλεται κάθε οικονομικό έτος στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο αμέσως προηγούμενο οικονομικό έτος. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους».

Ως οικονομικό έτος χαρακτηρίζεται η χρονική περίοδος που περιλαμβάνει τις διοικητικές πράξεις και τα γεγονότα τα οποία σχετίζονται με τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος και την κίνηση της περιουσίας του κράτους.

Το διαχειριστικό έτος είναι το έτος στο οποίο λαμβάνουν χώρα οι οικονομικές πράξεις και κατά το οποίο προκύπτει το εισόδημα, το οποίο φορολογείται κατά το επόμενο έτος δηλαδή κατά το φορολογικό έτος.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 109 του νόμου 2238/94, από το συνολικό ποσό του φόρου που αναλογεί στο φορολογούμενο εισόδημα και του συμπληρωματικού φόρου εκπίπτουν:

α) Ο φόρος που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12, 13 παράγραφοι 1 και 2, δηλαδή ο φόρος που εμπίπτει στην αυτοτελή φορολόγηση εισοδήματος από κινητές αξίες και από επιχειρήσεις και επαγγέλματα, όπως αυτά αναλύθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια.

β) Ο φόρος που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 55 και 104, δηλαδή ο φόρος που εμπίπτει στις περιπτώσεις παρακράτησης φόρου, όπως αυτές αναλύθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο. Εδώ απαιτείται προσοχή καθώς αφαιρείται ο φόρος που παρακράτησαν οι άλλες εταιρίες κατά την παροχή εισοδημάτων στην εταιρία. Για παράδειγμα ο παρακρατούμενος φόρος με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%) στα εισοδήματα που προέρχονται από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Αντίθετα, δεν αφαιρείται ο φόρος που παρακρατεί η εταιρία, λόγω της παροχής εισοδημάτων σε τρίτους, όπως για παράδειγμα ο φόρος 10% κατά την διανομή μερισμάτων. Αυτός ο φόρος αφαιρείται κατά την δήλωση φορολογίας εισοδήματος των δικαιούχων μερισμάτων, καθώς τους έχει παρακρατηθεί από την εταιρία.

γ) Ο φόρος που αναλογεί στο μέρος των φορολογηθέντων κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης εισοδημάτων και των αφορολόγητων εσόδων (π.χ. αφορολόγητα αποθεματικά, μερίσματα ή κέρδη συμμετοχών), που διανέμονται και με τα οποία έχουν προσανυξηθεί τα υποκείμενα σε φορολογία κέρδη του νομικού προσώπου.

δ) Ο φόρος που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε στην αλλοδαπή για το εισόδημα που προέκυψε σε αυτήν και υπόκειται σε φορολογία.

2.2 Γενικοί κανόνες φορολογίας

Σε όλα τα σύγχρονα φορολογικά συστήματα η επιβολή των φόρων διέπεται από ορισμένους κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται και τηρούνται διεθνώς. Οι πιο σημαντικοί από αυτούς στους κανόνες είναι:

- Ο κανόνας της καθολικότητας του φόρου, ο οποίος επιβάλλεται χωρίς κανόνες και χωρίς διάκριση και εξαιρέσεις σε όλους τους πολίτες.
- Ο κανόνας της φορολογικής δικαιοσύνης ο οποίος επιβάλλει σε κάθε φορολογούμενο να εισφέρει στα κοινά βάρη ανάλογα με την οικονομική του αντοχή και τα εισοδήματά του.
- Ο κανόνας της παραγωγικότητας του φόρου σύμφωνα με τον οποίο ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται με τέτοιο τρόπο και ποσοστό ώστε αφενός να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή ταμειευτική απόδοση και αφετέρου να μην αποτρέπει τους πολίτες να αναζητούν μεθόδους και ενέργειες που οδηγούν σε καταστρατήγηση του φορολογικού νόμου.
- Ο κανόνας της απλότητας του φόρου που επιβάλλει η φορολογία όπως είναι για παράδειγμα οι φορολογικές διατάξεις οι οποίες θα πρέπει να είναι πιο κατανοητές και απλές.

- Ο κανόνας της βεβαιότητας και σταθερότητας του φόρου που συμβάλλει αποτελεσματικά στην ορθή εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων.

2.3 Φορολογία νομικών προσώπων – Προσωρινές Διαφορές και Μόνιμες Διαφορές

Κάθε χώρα κράτος διέπεται από τους δικούς του κανόνες και νόμους σε ότι αφορά τη λογιστική και φορολογική αντιμετώπιση. Υπάρχουν χώρες στις οποίες η φορολογία και η λογιστική είναι αλληλένδετες μεταξύ τους και κάποιες άλλες που είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους όπως είναι για παράδειγμα η Νορβηγία, η Πολωνία, η Ιρλανδία κτλ.

Πρωταρχικός στόχος των επιχειρήσεων είναι αφενός η μεγιστοποίηση των κερδών γεγονός που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη λογιστική και αφετέρου η μείωση του φορολογητέου εισοδήματος και των πληρωτέων φόρων που συνδέονται άμεσα με τη φορολογία.

Προσωρινές Διαφορές

Ως προσωρινή διαφορά ονομάζεται εκείνη η διαφορά που μηδενίζεται όταν ολοκληρώνεται ο κύκλος του εσόδου ή του εξόδου. Προκύπτει όταν πραγματοποιηθεί η καταχώρηση του εσόδου ή του εξόδου ενώ φορολογικά εκπίπτει σε διαφορετικό οικονομικό έτος. Όταν αφορά έξοδο κατά το οικονομικό έτος της καταχώρησής του τότε θα προκύπτει μικρότερο λογιστικό αποτέλεσμα από ότι φορολογικό ενώ κατά το οικονομικό έτος στο οποίο αναγνωρίζεται φορολογικά το έξοδο αυτό θα υπάρξει αντιστροφή των αποτελεσμάτων επομένως να προκύψει μεγαλύτερο λογιστικό αποτέλεσμα και μικρότερο φορολογικό.

Οι διαφορές που έχουν να κάνουν με την καταχώρηση του εσόδου διακρίνονται σε φορολογητέες και σε εκπεστέες. Οι εκπεστέες διαφορές είναι αυτές που κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου αποτελέσματος στις μελλοντικές χρήσεις θα καταλήξουν σε εκπεστέα ποσά. Όταν η φορολογική απόσβεση ενός παγίου στοιχείου είναι μικρότερη από τη λογιστική απόσβεσή του τότε προκύπτει προσωρινή διαφορά και ο φόρος αυτής καλείται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση. Ο φόρος αυτός εμφανίζεται στις απαιτήσεις, στον Ισολογισμό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν και οι προβλέψεις οι οποίες σχετίζονται με τις αποζημιώσεις του προσωπικού και σχηματίζονται για έκτακτες ζημιές. Δεν αναγνωρίζονται φορολογικά στη χρήση που σχηματίζονται παρά μόνο στη χρήση που το έξοδο πραγματικά δημιουργείται. Στη χρήση που έχουν σχηματιστεί οι προβλέψεις δημιουργείται εκπεστέα προσωρινή χρονική διαφορά ισόποση με τον φόρο που αναλογεί στην πρόβλεψη. Η εκπεστέα προσωρινή χρονική διαφορά ονομάζεται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση και εμφανίζεται στις απαιτήσεις, στον Ισολογισμό. Οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές εκείνες που κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου αποτελέσματος στις μελλοντικές χρήσεις θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά. Οι τόκοι που αναλογούν στην χρήση, αλλά θα εισπραχθούν και θα φορολογηθούν στην επόμενη χρήση δημιουργεί φορολογητέα προσωρινή διαφορά.

Μόνιμες Διαφορές

Μόνιμη ονομάζεται η διαφορά που δε μηδενίζεται και που προκύπτει μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης η οποία δεν αντιστρέφεται. Έτσι η μόνιμη διαφορά δεν προκαλεί ούτε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ούτε αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Η διαφορά αυτή μπορεί να οφείλεται στην καταχώρηση

κάποιου ποσού το οποίο μπορεί να επηρεάσει το φορολογικό αλλά όχι το λογιστικό αποτέλεσμα και το αντίθετο.

2.4 Ο χειρισμός των φορολογικών ζημιών

Για τη μεταφορά των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και πιστωτικών φόρων θα αναγνωρίζεται ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο, κατά την έκταση που αναμένεται ότι θα υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές και πιστωτικοί φόροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν.

Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων που προκύπτουν από τη μεταφορά σε νέο των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και πιστωτικών φόρων είναι τα ίδια, όπως τα κριτήρια για την αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων που προκύπτουν από εκπεστές προσωρινές διαφορές.

Η οικονομική οντότητα εξετάζει τα ακόλουθα κριτήρια κατά την εκτίμηση της πιθανότητας ότι θα υπάρξει φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές ή αχρησιμοποίητοι πιστωτικοί φόροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν:

α) αν η οικονομική οντότητα έχει επαρκείς φορολογητέες προσωρινές διαφορές, που αφορούν την ίδια φορολογική αρχή και την ίδια φορολογητέα οικονομική οντότητα, οι οποίες θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά έναντι των οποίων οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές ή αχρησιμοποίητοι πιστωτικοί φόροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν πριν από την εκπνοή τους

β) αν αναμένεται ότι η οικονομική οντότητα θα έχει φορολογητέα κέρδη πριν από την εκπνοή των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών ή αχρησιμοποίητων πιστωτικών φόρων

γ) αν οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες προέρχονται από συγκεκριμένες αιτίες, που είναι απίθανο να συμβούν ξανά και

δ) αν υπάρχει στην οικονομική οντότητα φορολογικός προγραμματισμός (βλ. παράγραφο 30) που θα δημιουργήσει φορολογητέο κέρδος στην περίοδο στην οποία οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες ή αχρησιμοποίητοι πιστωτικοί φόροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν.

Κατά την έκταση που δεν αναμένεται ότι θα υπάρξει φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες ή αχρησιμοποίητοι πιστωτικοί φόροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν, δεν αναγνωρίζεται αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο.

Κεφάλαιο 3

3.1 Οι κατασκευαστικές στην Ελλάδα¹

Οι Κατασκευές αποτελούν έναν από τους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας. Περιλαμβάνουν πλήθος προϊόντων και υπηρεσιών, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τη θέση που έχουν στη διαδικασία παραγωγής και αξιοποίησης των κατασκευαστικών έργων. Στον πυρήνα του τομέα βρίσκονται οι δραστηριότητες κατασκευής κτηρίων και έργων υποδομής από τεχνικές και οικοδομικές επιχειρήσεις (π.χ. δρόμοι και κοινωφελή έργα), καθώς και άλλες εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες (κατεδαφίσεις, ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις κ.ά.).

¹ http://iobe.gr/docs/research/res_05_f_31032015_rep_gr.pdf

Στην ευρύτερη αλυσίδα εφοδιασμού των Κατασκευών ενσωματώνονται και άλλες δραστηριότητες από τους κλάδους εξόρυξης, μεταποίησης, εμπορίου και υπηρεσιών.

Ειδικότερα, ο τομέας των τεχνικών έργων αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας, ο οποίος τα προηγούμενα χρόνια συνδέθηκε άρρηκτα με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η απορρόφηση χρηματικών κονδυλίων από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και η ολοκλήρωση των έργων των Ολυμπιακών Αγώνων, η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των καταναλωτών και 26 η μείωση των επιτοκίων τοποθέτησαν τον κλάδο στο επίκεντρο της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο, η σημερινή κατάσταση διαφέρει σημαντικά από αυτή των προηγούμενων ετών καθώς χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες. Αρχικά, βασικό στοιχείο του κατασκευαστικού κλάδου είναι η διάκριση της κατασκευαστικής δραστηριότητας που μπορεί να αναλυθεί κυρίως σε δύο επιμέρους κατηγορίες: Δημόσια Έργα και Ιδιωτικά Έργα.

Τα δημόσια έργα είναι έργα υποδομής της χώρας που καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου, συμβάλλουν στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνατοτήτων, στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, στην ασφάλεια της χώρας και γενικά αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του λαού. Τα δημόσια έργα εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και υλοποιούν επιλογές του δημοκρατικού προγραμματισμού.

Πριν την κρίση (2008) το μερίδιο του στενού πυρήνα των Κατασκευών στο ΑΕΠ της Ελλάδας είχε διαμορφωθεί κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ-28. Ωστόσο, μέσα σε διάστημα πέντε ετών οι Κατασκευές στην Ελλάδα υποχώρησαν σε βαθμό όπου πλέον (2013) σε όρους συμμετοχής στο ΑΕΠ βρίσκονται 3,5 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από το μέσο όρο της ΕΕ-28. Η συρρίκνωση των επενδύσεων σε

κατοικίες και άλλα κατασκευαστικά έργα συντέλεσε στην περαιτέρω υποχώρηση του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια. Οι μειωμένες επενδύσεις σε κατοικίες «αφαίρεσαν» από το ΑΕΠ περίπου 1,4 μονάδες ετησίως κατά μέσο όρο, ή διαφορετικά η ύφεση θα ήταν κατά 1,4 μονάδες ηπιότερη, αν δεν είχαν μειωθεί οι επενδύσεις σε κατοικίες, γεγονός που καταδεικνύει τη σημαντική συμβολή των Κατασκευών στην οικονομία. Εκτιμάται δηλαδή ότι περισσότερο από το 30% της ύφεσης συνδέεται με την πτώση των επενδύσεων στις κατασκευές.

Παρά την τεράστια πτώση της κατασκευαστικής δραστηριότητας, η συνεισφορά του κλάδου στην ελληνική οικονομία παραμένει σημαντική: – Το 2013 ο στενός πυρήνας των Κατασκευών συνεισέφερε άμεσα πάνω από €3 δισεκ. προστιθέμενης αξίας στην ελληνική οικονομία. – Λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλασιαστικές επιδράσεις, η κατασκευαστική δραστηριότητα συνεισέφερε €19,6 δισεκ. στην ελληνική οικονομία σε όρους ΑΕΠ (11% του ΑΕΠ). – Περίπου το 22% της επίδρασης στο ΑΕΠ αντιστοιχεί σε φόρους και εισφορές που εισπράττει το κράτος. Έτσι η συνολική συνεισφορά του κλάδου στα δημόσια έσοδα υπολογίζεται σε €4,3 δισεκ., εκ των οποίων τα €904 εκατ. εκτιμάται ότι αντιστοιχούν σε έσοδα που εισπράττονται άμεσα από την κατασκευαστική βιομηχανία. – Σε όρους απασχόλησης, και λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλασιαστικές επιδράσεις, η συνολική συνεισφορά της κατασκευαστικής δραστηριότητας υπολογίζεται σε 440,6 χιλ. θέσεις εργασίας. Η αναλογία της συνολικής προς την άμεση επίδραση στην απασχόληση (3 προς 1) υποδεικνύει ότι για κάθε θέση που δημιουργείται στον κλάδο των κατασκευών, δημιουργούνται / στηρίζονται συνολικά 3 θέσεις εργασίας σε όλη την οικονομία. – Προκύπτει, επομένως, ότι για κάθε €1 που δαπανάται στον τομέα των κατασκευών προστίθενται €1,8 στο ΑΕΠ της χώρας, εκ των οποίων €0,4 καταλήγουν στα ταμεία του κράτους. Αντίστοιχα, για κάθε €1 εκατ. αξίας που παράγουν οι κατασκευές,

δημιουργούνται 39 θέσεις εργασίας στην οικονομία, εκ των οποίων 13 αφορούν άμεσα τον κλάδο των κατασκευών.

3.2 Παράγοντες που επηρεάζουν το περιβάλλον των κατασκευών

Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τον κλάδο των κατασκευών είναι οι κατά κύριο λόγο οι οικονομικοί, διαρθρωτικοί και ρυθμιστικοί παράγοντες αρκετοί από τους οποίους έχουν μεταβληθεί την περίοδο της κρίσης. Αναλυτικότερα οι αρνητικοί ρυθμοί μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας σε συνδυασμό με τα δημοσιονομικά μέτρα και τις αρνητικές προσδοκίες δημιούργησαν είχαν σαν αντίκτυπο τη μείωση των επενδύσεων.

Η εκτίναξη του ποσοστού ανεργίας και η κατακόρυφη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος ανέστειλαν κάθε μείζονα αγορά εκ μέρους των καταναλωτών. Οι εξελίξεις στην αγορά κατοικίας έχουν αποθαρρύνει κάθε πρόθεση για αγορά κατοικίας με αποτέλεσμα το ποσοστό των νοικοκυριών που θεωρούνται πιθανοί αγοραστές να έχει υποχωρήσει κάτω από 1% (Οκτώβριος 2014). Οι συνθήκες χρηματοδότησης των κατασκευαστικών έργων έχουν επιδεινωθεί σημαντικά. Οι πόροι του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, το οποίο αποτελεί διαχρονικά ένα από τα κύρια αναπτυξιακά εργαλεία για την ελληνική οικονομία, με σημαντική περιφερειακή διάσταση, μειώθηκαν σημαντικά, ενώ και η στεγαστική πίστη έχει συρρικνωθεί.

Την ίδια στιγμή, τα επιτόκια των στεγαστικών δανείων σε πραγματικούς όρους κινούνται ανοδικά λόγω του αποπληθωρισμού. – Με την τραπεζική χρηματοδότηση και το διαθέσιμο εισόδημα να έχουν περιοριστεί σημαντικά και την αβεβαιότητα σε υψηλό επίπεδο, η ζήτηση κατοικιών υποχώρησε δραστικά. Ο αριθμός των συναλλαγών ακινήτων μειώθηκε από 148 χιλ. το 2007 σε περίπου 24 χιλ. το 2013 (συνολική μείωση κατά 84%). Η μείωση του αριθμού των συναλλαγών, έχει

περιορίσει σημαντικά και τα έσοδα από τους φόρους συναλλαγών (φόρος μεταβίβασης, ΦΠΑ, κ.ά.).

3.3 Η συμβολή των κατασκευών στην ελληνική οικονομία ²

Ο στενός πυρήνας των Κατασκευών αντιπροσώπευε το 2013 το 1,6% της συνολικής προστιθέμενης αξίας και το 4,7% της συνολικής απασχόλησης στην ελληνική οικονομία. Η στενή διασύνδεση της κατασκευαστικής δραστηριότητας με τη βιομηχανία δομικών και άλλων υλικών που χρησιμοποιούνται στις κατασκευές, με τις αρχιτεκτονικές, μελετητικές δραστηριότητες και με το εμπόριο, αλλά και η ουσιαστική στήριξη που παρέχει στην υλοποίηση επενδυτικών έργων σε τομείς όπως ο τουρισμός, η βιομηχανία και το εμπόριο, καθώς και στην οικιστική/πολεοδομική ανάπτυξη, καθιστούν τις Κατασκευές ιδιαίτερα σημαντικό τομέα για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Η μεταβολή των οικονομικών συνθηκών είχε σημαντικές επιπτώσεις στον τομέα των κατασκευών. Η ελληνική οικονομία διένυσε το 2013 το έκτο κατά σειρά έτος ύφεσης, με αποτέλεσμα να έχει απολέσει περίπου το ¼ του ΑΕΠ την περίοδο 2008-2013. Αντίστοιχης έντασης ήταν οι απώλειες στην απασχόληση, με απόλυτη μείωση 1,06 εκ. θέσεων εργασίας και εκτόξευση του ποσοστού ανεργίας κοντά στο 27%. Το διαθέσιμο εισόδημα μειώθηκε κατά -27,7% την ίδια περίοδο, ενώ η αβεβαιότητα διογκώθηκε επηρεάζοντας δραματικά την επενδυτική δραστηριότητα.

Οι ραγδαίες εξελίξεις οδήγησαν σε κάμψη σχεδόν το σύνολο των κλάδων της οικονομίας. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον ο κατασκευαστικός τομέας επηρεάστηκε σημαντικά. Είναι χαρακτηριστικό ότι η προστιθέμενη αξία του στενού πυρήνα των κατασκευών είχε προσεγγίσει το 2006 τα €16 δισεκ. ή το 7,8% του ΑΕΠ, ενώ μαζί με

² http://iobe.gr/docs/research/res_05_f_31032015_rep_gr.pdf

τις υπόλοιπες δραστηριότητες που εντάσσονται στον τομέα, η συνολική άμεση συνεισφορά των Κατασκευών είχε διαμορφωθεί σε €22,5 δισεκ. ή 11% του ΑΕΠ.

Σημαντική ήταν η επίπτωση της κρίσης και στην απασχόληση, η οποία συνολικά στον ευρύτερο τομέα των κατασκευών διαμορφώθηκε το 2013 σε 287 χιλ. άτομα (8,7% της συνολικής απασχόλησης), έναντι 589 χιλ. το 2008 (13% της συνολικής απασχόλησης). Αξίζει να σημειωθεί ότι στον κλάδο δραστηριοποιούνται 46 κατηγορίες επαγγελμάτων με βάση την 3ψηφια ταξινόμηση ΣΤΕΠ (Στατιστική Ταξινόμηση Επαγγελμάτων), ενώ στον ευρύτερο τομέα εντοπίζονται 86 κατηγορίες επαγγελμάτων, στις οποίες ενσωματώνονται εκατοντάδες επιμέρους επαγγέλματα.

3.4 Έρευνες σχετικά με το Δ.Λ. 12 και τη φορολογία των εταιρειών

Η χειραγώγηση των κερδών (earning management) είναι μια εκδοχή της εμφάνισης των ωραιοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Οι διοικήσεις των εταιριών χρησιμοποιούν συχνά την στρατηγική της χειραγώγησης των κερδών, έτσι ώστε οι αριθμοί να ταιριάζουν με ένα προκαθορισμένο στόχο. Οι συντάκτες των οικονομικών καταστάσεων επωφελούνται τυχόν παραλείψεις και κενά των λογιστικών διαδικασιών και κανόνων ή ακόμα παραβιάζοντας τους, με σκοπό την χειραγώγηση των εξόδων, των εσόδων και γενικότερα των στοιχείων που μπορούν να προκαλέσουν αλλαγές στα κέρδη της επιχείρησης.

Σύμφωνα με πολλές μελέτες η αναβαλλόμενη φορολογία δίνει την δυνατότητα της διαχείρισης των κερδών, καθώς το φορολογητέο εισόδημα συνδέεται με τα κέρδη της επιχείρησης. Οι Burgstahler και Dichev (1997), υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις διαχειρίζονται τα κέρδη για την αποφυγή της μείωσης των κερδών και την αποφυγή των απωλειών.

Η έρευνα των Karatzimas et al. (2011) είχε ως σκοπό να παρουσιάσει την εικόνα των αλλαγών στις λογιστικές πολιτικές που σημειώθηκαν στους ελληνικούς κλάδους των κατασκευών του εμπορίου και να συγκρίνει τις επιπτώσεις στους δύο αυτούς κλάδους.

Στη μελέτη που πραγματοποίησαν οι Pazarskis et al. (2011) θέλησαν να συγκρίνουν την επίδραση των Δ.Λ.Π τόσο στο έτος της εισαγωγής όσο και το έτος της εφαρμογής τους. Τα αποτελέσματα στα οποία κατέληξαν έδειξαν ότι δεν υπήρχε καμία ουσιαστική μεταβολή στις οικονομικές καταστάσεις καθώς ακόμα και μετά την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. δεν υπήρχε καμία μεταβολή στατιστική. Ωστόσο, όταν εξέτασαν το ίδιο δείγμα για τρία έτη πριν την εφαρμογή των Δ.Λ.Π και τρία έτη μετά την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. διαπιστώθηκε ότι οι δείκτες καθαρού περιθωρίου κέρδους προ τόκων και φόρων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τα ίδια κεφάλαια εμφανίζουν καλύτερη απόδοση η οποία οδηγεί σε μία θετική επίδραση λόγω της εφαρμογής των Δ.Λ.Π.

Οι Tsalavoutas και Evans (2010) σε έρευνα που πραγματοποίησαν σχετικά με την επίδραση των Δ.Λ.Π. εστίασαν κυρίως στα κέρδη και διαπίστωσαν ότι η υιοθέτηση και η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. είχε θετική επίδραση στο κεφάλαιο και στα καθαρά κέρδη ενώ όσον αφορά την μόχλευση και τη ρευστότητα ο αντίκτυπος ήταν αρνητικός.

Οι Dhaliwal et al. (2004) στην μελέτη που διεξήγαγαν διαπίστωσαν ότι η αναβαλλόμενη φορολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν τελευταία ευκαιρία προκειμένου να γίνει διαχείριση των κερδών καθώς ο φόρος-έξοδο είναι ένας από τους τελευταίους λογαριασμούς που κλείνουν πριν από την ανακοίνωση των κερδών.

Επίσης, οι Noor et al. (2007) μετά την έρευνα που πραγματοποίησαν σε ένα δείγμα εταιρειών έδειξαν ότι η αναβαλλόμενη φορολογία έχει διπλή σημασία καθώς στο δείγμα ελέγχου παρατηρήθηκε ότι εμφανιζόταν όλο και μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου εισοδήματος έτσι ώστε να υπάρχει δυνατότητα να αναγνωρίζουν συνεχώς μεγαλύτερα ποσά αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και συμπέραναν ότι η αναβαλλόμενη φορολογία μπορεί να αποτελέσει ένα μέσο παραποίησης των αποτελεσμάτων αλλά και ένα εργαλείο ένδειξης πιθανής χειραγώγησης αποτελεσμάτων.

Σε έρευνα που πραγματοποίησαν οι Chang et al. (2009) τεκμηριώνουν μία θετική συσχέτιση μεταξύ των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και της αξίας της επιχείρησης. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αντικατοπτρίζουν τις μελλοντικές φορολογικές πληρωμές και το υπόλοιπο των μη αναγνωρισμένων φορολογικών απαιτήσεων στέλνει αρνητικό σήμα στην αγορά για την μελλοντική κερδοφορία των επιχειρήσεων.

Με τη σειρά τους οι Lynn et al. (2008) απέδειξαν την ύπαρξη θετικής συσχέτισης ανάμεσα στο μέγεθος του αναβαλλόμενου φόρου μιας επιχείρησης και στις τιμές των μετοχών της. Επιπροσθέτως τόνισαν ότι οποιαδήποτε αλλαγή στην αξία της αναβαλλόμενης φορολογίας παρέχει στοιχειώδη πληροφορίες για τους επενδυτές.

Ο Sloan (1996) υποστηρίζει ότι η ανισορροπία της αυτοτέλειας των χρήσεων προκύπτει επειδή οι επενδυτές δεν το καταλαβαίνουν. Οι δεδουλευμένοι λογαριασμοί είναι λιγότερο ανθεκτικοί από τα μετρητά γεγονός που οδηγεί σε εσφαλμένη τιμολόγηση. Η ιδέα είναι ότι εάν οι επενδυτές πιστεύουν ότι τα δεδουλευμένα και τα μετρητά είναι εξίσου επίμονα, τότε είναι προβλέψιμα αρνητικά. Αυτή η εξήγηση της ακαθάριστης ανωμαλίας συνεπάγεται ότι τα δεδουλευμένα θα προβλέπουν

μελλοντικές εκπλήξεις, ακόμη και όταν ελέγχουμε για την λειτουργικότητα που βασίζεται σε μετρητά. Ωστόσο, παρατηρούμε ότι οι δεδουλευμένοι λογαριασμοί δεν έχουν εξηγητική ισχύ, αν ελέγξουμε την προληπτική λειτουργικότητα που βασίζεται σε μετρητά.

Οι Tsagarelis και Wang (2015) εξετάζουν την ικανότητα των μετρητών να εξηγήσουν τις μέσες αποδόσεις σε σχέση με τα μέτρα για τη στήριξη της αποδοτικότητας. Επικεντρώνονται στη μέτρηση των ελεύθερων ταμειακών ροών και δεν εξετάζουν τη σχέση μεταξύ των ταμειακών ροών και των δεδουλευμένων.

Επιπροσθέτως οι Amir et al. (2001) στην έρευνά τους αναφέρουν ότι οι αναβαλλόμενοι φόροι προσθέτουν αξία επειδή αντιπροσωπεύουν την αναβολή της καταβολής των φόρων και επομένως η αξία τους είναι η καθαρή παρούσα αξία των φορολογικών ελαφρύνσεων. Το ποσοστό της επανεπένδυσης δεν έχει καμία επίδραση στην αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης ενώ το ποσοστό αναστροφής των αναβαλλόμενων φόρων παίζει σημαντικό ρόλο στην αγοραία αξία.

Σύμφωνα με την μελέτη των Jung και Pulhiam (2006) οι αλλαγές στην εκτίμηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων έχει σαν αντίκτυπο την αναγνώριση των μελλοντικών πληροφοριών των οικονομικών καταστάσεων κάνοντάς τις πιο πληροφοριακές για τους επενδυτές.

Κεφάλαιο 4

4.1 Εννοιολογικό πλαίσιο δεδουλευμένων

Ο λογιστικός ρόλος των δεδουλευμένων στοιχείων είναι η διευκόλυνση της περιοδικής μέτρησης των επιδόσεων (Dechow, 1994). Για το σκοπό αυτό, οι λογιστές συγκεντρώνουν τα έσοδα ως αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που

παραδόθηκαν στους πελάτες κατά τη διάρκεια της περιόδου, βάσει των αναμενόμενων χρηματικών εισπράξεων για τέτοιες παραδόσεις.

Τα έσοδα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια μιας περιόδου κυμαίνονται γενικά από το ποσό των μετρητών που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια του την ίδια περίοδο, επειδή ορισμένες εισπράξεις από μετρητά μπορούν να εμφανιστούν σε μελλοντικές ή προηγούμενες περιόδους. Οι λογιστές προσαρμόζουν τα ταμειακά έσοδα της τρέχουσας περιόδου για αυτές τις χρονικές διαφορές, καταγράφοντας τα δεδουλευμένα έσοδα.

Ομοίως, οι λογιστές υπολογίζουν τα έξοδα ως το κόστος των πόρων που καταναλώνονται κατά την παραγωγή των παραδοθέντων αγαθών και τις υπηρεσίες, με βάση την αναμενόμενη αξία των πληρωμών σε μετρητά για τους πόρους που χρησιμοποιήθηκαν.

4.2 Δείγμα και μοντέλο οικονομετρικό

Το δείγμα που επιλέξαμε αφορά τον κατασκευαστικό κλάδο. Αναλυτικότερα οι εταιρείες οι κατασκευαστικές που επιλέχθηκαν είναι οι εξής:

- 1 ELLAKTOR S.A. - NET SALES OR REVENUES
- 2 ATTI-KAT SA - NET SALES OR REVENUES
- 3 J & P AVAX SA - NET SALES OR REVENUES
- 4 EDRASIS C. PSALLIDAS - NET SALES OR REVENUES
- 5 EKTER SA - NET SALES OR REVENUES
- 6 INTRACOM CONST - NET SALES OR REVENUES
- 7 ATHENA S.A. - NET SALES OR REVENUES
- 8 DOMIKI KRITIS SA - NET SALES OR REVENUES
- 9 IKTINOS HELLAS SA - NET SALES OR REVENUES
- 10 MATHIOS SA - NET SALES OR REVENUES
- 11 AKRITAS SA - NET SALES OR REVENUES
- 12 N. VARVERIS - MONDA - NET SALES OR REVENUES
- 13 KLOUKINAS LAPPAS SA - NET SALES OR REVENUES
- 14 UNIBIOS HLDG - NET SALES OR REVENUES
- 15 BIOTER S.A. - NET SALES OR REVENUES
- 16 GEK TERNA HOLDING - NET SALES OR REVENUES

17	AEGEK SA - NET SALES OR REVENUES
18	PROODEFTIKH TECH - NET SALES OR REVENUES
19	FHL I KIRIAKIDIS - NET SALES OR REVENUES
20	TITAN CEMENT CO. - NET SALES OR REVENUES
21	XYLEMPORIA - NET SALES OR REVENUES

Η χρονική περίοδος του δείγματός μας εκτείνεται από το 2005-2015. Ο λόγος για την επιλογή της συγκεκριμένης περιόδου έγινε με απώτερο σκοπό να εξετασθεί η επίδραση της κρίσης. Έτσι λοιπόν στις παλινδρομήσεις που τρέξαμε προκειμένου να καταλήξουμε στα συμπεράσματά μας λάβαμε σαν έτος βάσης για την κρίση το 2008 και σε ένα δεύτερο στάδιο χωρίσαμε το δείγμα σε προ κρίση και μετά κρίση ώστε να ελέγξουμε για τυχόν διαφορές που μπορεί να προκύψουν.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά ο αριθμός των παρατηρήσεων που έχουμε σε κάθε μεταβλητή, ο μέσος όρος η ελάχιστη και η μέγιστη τιμή.

- Ως SAL (sales) ορίζονται οι πωλήσεις των εταιρειών που προκύπτουν από τη βασική τους δραστηριότητα.
- Ως CA (current assets) τα τρέχοντα περιουσιακά στοιχεία.
- Ως CSI (cash and short term investment) ορίζονται τα μετρητά και οι βραχυπρόθεσμες επενδύσεις.
- Ως CL (current liabilities) οι τρέχουσες υποχρεώσεις.
- Ως TL (total liabilities) οι συνολικές υποχρεώσεις.
- Ως LTD (long term debt) το μακροπρόθεσμο χρέος.
- Ως TA (total assets) το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων.

- Ως EMPL (number of employees) ο αριθμός των εργαζομένων της επιχείρησης.
- Ως OI (operating income) το εισόδημα από λειτουργικές δραστηριότητες.
- Ως OCA (other current assets) είναι τα άλλα περιουσιακά στοιχεία.
- Ως Accruals είναι το δεδουλευμένο εισόδημα
- Ως DEFTAX (deferred tax) είναι η αναβαλλόμενη φορολογία
- Ως DEFINC (deferred income) είναι τα αναβαλλόμενα φορολογικά έσοδα.
- Ως INC.DEC.ACC (increase/decrease accruals) ορίζονται οι μεταβολές στα δεδουλευμένα

Ο αριθμός των μεταβλητών κινείται από 89 που είναι οι ελάχιστες έως 231 που είναι οι περισσότερες που συγκεντρώνουμε. Οι πωλήσεις, τα τρέχοντα περιουσιακά στοιχεία και ο μακροπρόθεσμος δανεισμός εμφανίζουν σαν τιμές ελάχιστες μηδενικές. Αξιοσημείωτο είναι επίσης πως στις συνολικές υποχρεώσεις, στα δεδουλευμένα και στην αναβαλλόμενη φορολογία οι τιμές οι ελάχιστες εμφανίζονται αρνητικές.

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
SAL	228	225904.4	426418.2	0	2268551
CA	222	220080.8	436756.2	5362	2209367
CSI	229	67155.62	180166.1	23	1012474
CL	222	161330.2	282457.6	0	1422177
DCL	229	67618.62	105367.2	0	552827
TL	229	335911.3	635107.8	981	3056557
LTD	225	124612.1	287824.8	0	1413643
TA	229	535082.8	1009390	15595	4324490
EMPL	170	983.2294	1622.011	3	6505
OI	228	12216.73	54530.44	-127327	371989
INC.DEC.ACC.	220	-70140.14	121475.2	-851899	85076
OCA	222	8101.806	37693.62	-1	301806
ACCRUALS	218	181201.9	453293.6	-166710	2316340
DEFTAX	227	12646.15	37704.97	-38373	201811
DEFINC	89	946.0562	3398.939	0	17545

company	231	11	6.06845	1	21
---------	-----	----	---------	---	----

Πίνακας 1

Στον πίνακα 2 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι οι πωλήσεις ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία και τα δεδουλευμένα.

Παρατηρούμε ότι το σύνολο του ενεργητικού και ο αριθμός των υπαλλήλων συνδέονται θετικά με τις πωλήσεις με επίπεδο σημαντικότητας 1% ενώ η αναβαλλόμενη φορολογία επιδρά αρνητικά στις πωλήσεις σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + \beta_5 X5_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή SAL (sales) ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή EMPL (number of employees), TA (total assets), TL (total liabilities), DEFTAX (deferred tax), Accruals και οι τέλος συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας

VARIABLES	SAL
TA	0.211*** (0.0667)
EMPL	186.2*** (16.08)
ACCRUALS	0.104 (0.0674)
TL	-0.104 (0.0879)
DEFTAX	-1.632*** (0.493)
Constant	-9,365 (9,298)
Observations	163
Number of company	21

Standard errors in parentheses
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Πίνακας 2

Στον πίνακα 3 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι τα δεδουλευμένα ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία και οι πωλήσεις.

Παρατηρούμε ότι το σύνολο του ενεργητικού και οι πωλήσεις συνδέονται θετικά με τα δεδουλευμένα με επίπεδο σημαντικότητας 1% ενώ ο αριθμός των εργαζομένων επιδρά αρνητικά στις πωλήσεις σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + \beta_5 X5_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή Accruals ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή SAL (sales), EMPL (number of employees), TA (total assets), TL (total liabilities), DEFTAX (deferred tax), και οι τέλος

συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας

VARIABLES	ACCRUALS
SAL	0.318*** (0.0799)
TA	0.117 (0.0794)
EMPL	-108.0*** (22.55)
TL	0.504*** (0.0995)
DEFTAX	0.893 (0.631)
Constant	-37,955** (18,905)
Observations	163
Number of company	21

Standard errors in parentheses
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Πίνακας 3

Στον πίνακα 4 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι τα λειτουργικά έσοδα ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία, οι πωλήσεις και τα δεδουλευμένα.

Παρατηρούμε ότι οι πωλήσεις συνδέονται θετικά με τα λειτουργικά έσοδα με επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το σημαντικό που παρατηρούμε είναι πως το σύνολο του ενεργητικού επιδρά αρνητικά στη δημιουργία των λειτουργικών εσόδων ενώ αντίθετα όπως ήταν αναμενόμενο η αναβαλλόμενη φορολογία και τα δεδουλευμένα έσοδα

επιδρούν θετικά στο εισόδημα από λειτουργικές δραστηριότητες με επίπεδο σημαντικότητας 5% αντίστοιχα.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + \beta_5 X5_{i,t} + \beta_6 X6_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή OI (operating income) ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή SAL (sales), EMPL (number of employees), TA (total assets), TL (total liabilities), DEFTAX (deferred tax), Accruals και οι τέλος συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας

VARIABLES	OI
SAL	0.245*** (0.0245)
TA	-0.0765*** (0.0211)
ACCRUALS	0.0482** (0.0209)
EMPL	3.218 (6.730)
TL	-0.0395 (0.0271)
DEFTAX	0.312** (0.157)
Constant	-6,049** (2,867)

Observations	163
Number of company	21

Standard errors in parentheses
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Πίνακας 4

Στον πίνακα 5 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι τα δεδουλευμένα ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία και οι πωλήσεις.

Η χρονική περίοδος που λάβαμε υπόψη είναι από το 2005-2008. Ο λόγος για τον οποίο χωρίσαμε το δείγμα και εφαρμόσαμε εκ νέου τις παλινδρομήσεις ήταν για να ελέγξουμε εάν έχει αλλάξει η σχέση μεταξύ των μεταβλητών. Παρατηρήσαμε πως πριν την κρίση η αλλαγή που έχουμε είναι στην μεταβλητή της αναβαλλόμενης φορολογίας, η οποία επιδρά θετικά στη δημιουργία των δεδουλευμένων σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + \beta_5 X5_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή Accruals ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή SAL (sales), EMPL (number of employees), TA (total assets), TL (total liabilities), DEFTAX (deferred tax), και οι τέλος συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας

VARIABLES	ACCRUALS
SAL	-0.318** (0.145)
TA	0.724*** (0.130)
EMPL	21.03 (23.43)
TL	-0.828*** (0.185)
DEFTAX	2.980*** (0.570)
Constant	12,094 (12,463)
Observations	63
Number of company	19

Standard errors in parentheses
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Πίνακας 5

Στον πίνακα 6 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι τα δεδουλευμένα έσοδα ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία και οι πωλήσεις.

Η χρονική περίοδος που λάβαμε υπόψη είναι από το 2009-2015. Ο λόγος για τον οποίο χωρίσαμε το δείγμα και εφαρμόσαμε εκ νέου τις παλινδρομήσεις ήταν για να ελέγξουμε εάν έχει αλλάξει η σχέση μεταξύ των μεταβλητών. Παρατηρήσαμε πως το σύνολο του ενεργητικού επηρεάζει θετικά στη δημιουργία των δεδουλευμένων σε ποσοστό 1%.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή Accruals ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή SAL (sales), EMPL (number of employees), TA (total assets), DEFTAX (deferred tax), και οι τέλος συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας

VARIABLES	ACCRUALS
SAL	-0.204 (0.155)
TA	0.574*** (0.0433)
EMPL	-34.86 (38.32)
DEFTAX	-0.913 (0.674)
Constant	-41,411** (20,298)
Observations	81
Number of company	21

Standard errors in parentheses
 *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Πίνακας 6

Στον πίνακα 7 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι οι πωλήσεις ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία και τα δεδουλευμένα.

Η χρονική περίοδος που λάβαμε υπόψη είναι από το 2009-2015. Ο λόγος για τον οποίο χωρίσαμε το δείγμα και εφαρμόσαμε εκ νέου τις παλινδρομήσεις ήταν για να ελέγξουμε εάν έχει αλλάξει η σχέση μεταξύ των μεταβλητών. Παρατηρήσαμε πως η αναβαλλόμενη φορολογία επηρεάζει θετικά στη δημιουργία των πωλήσεων σε ποσοστό 1% όπως και το σύνολο του ενεργητικού ενώ αρνητική είναι η σχέση μεταξύ πωλήσεων και δεδουλευμένων εσόδων και υποχρεώσεων σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + \beta_5 X5_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή SAL (sales) ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή Accruals, EMPL (number of employees), TA (total assets), TL (total liabilities), DEFTAX (deferred tax), και οι τέλος συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας

VARIABLES	SAL
ACCRUALS	-0.310*** (0.0895)
TA	0.909*** (0.0949)
EMPL	105.4*** (11.21)

TL	-1.139*** (0.125)
DEFTAX	1.051** (0.535)
Constant	23,247 (16,727)
Observations	63
Number of company	19

Standard errors in parentheses
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Πίνακας 7

Στον πίνακα 8 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι οι πωλήσεις ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία και τα δεδουλευμένα.

Η χρονική περίοδος που λάβαμε υπόψη είναι από το 2005-2008. Ο λόγος για τον οποίο χωρίσαμε το δείγμα και εφαρμόσαμε εκ νέου τις παλινδρομήσεις ήταν για να ελέγξουμε εάν έχει αλλάξει η σχέση μεταξύ των μεταβλητών. Παρατηρήσαμε πως η αναβαλλόμενη φορολογία και τα δεδουλευμένα επηρεάζουν αρνητικά στη δημιουργία των πωλήσεων ακριβώς όπως διαπιστώσαμε ότι συνέβαινε και με τα δεδουλευμένα πριν την κρίση.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + \beta_5 X5_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή SAL (sales) ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή Accruals, EMPL (number of employees), TA (total assets), TL (total liabilities), DEFTAX (deferred tax), και οι τέλος συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας.

VARIABLES	SAL
ACCRUALS	-0.208*** (0.0696)
TA	0.356*** (0.0624)
EMPL	143.7*** (19.95)
TL	-0.0606 (0.0844)
DEFTAX	-1.891*** (0.516)
Constant	-9,155 (10,052)
Observations	81
Number of company	21

Standard errors in parentheses
 *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Πίνακας 8

Στον πίνακα 9 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων που εφαρμόσαμε. Η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι η αύξηση και η μείωση στα δεδουλευμένα ενώ οι μεταβλητές ελέγχου – ανεξάρτητες μεταβλητές είναι το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων, ο αριθμός των εργαζομένων, η αναβαλλόμενη φορολογία και τα δεδουλευμένα. Παρατηρούμε πως η αναβαλλόμενη φορολογία συνδέεται θετικά με την αύξηση ή την μείωση των δεδουλευμένων σε επίπεδο σημαντικότητας σημαντικότητας 1% συσχέτιση την οποία παρατηρήσαμε και στο σύνολο του ενεργητικού.

Το μοντέλο το οποίο χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυσή μας είναι

$$(y)_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X1_{i,t} + \beta_2 X2_{i,t} + \beta_3 X3_{i,t} + \beta_4 X4_{i,t} + \beta_5 X5_{i,t} + u_i + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου y είναι η εξαρτημένη μας μεταβλητή INC.DEC.ACC (increase/decrease accruals) ενώ η μεταβλητή X δηλώνει κάθε φορά την ανεξάρτητη μεταβλητή Accruals, EMPL (number of employees), TA (total assets), TL (total liabilities), DEFTAX (deferred tax), και οι τέλος συμπεριλαμβάνουμε και τους υπόλοιπους τυχαίους παράγοντες που επιδρούν στην ανεξάρτητη μεταβλητή και δεν τους έχουμε λάβει υπόψη στο δείγμα μας

VARIABLES	INC.DEC.ACC
ACCRUALS	0.0833 (0.141)
TA	0.709*** (0.0796)
EMPL	110.2*** (16.26)
TL	-0.589*** (0.182)
DEFTAX	1.081** (0.565)
Constant	2,118 (8,668)
Observations	63
Number of year	4

Standard errors in parentheses
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Πίνακας 9

4.3 Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία έγινε η προσπάθεια εντοπισμού της τυχόν ύπαρξης διαχείρισης των κερδών, η οποία όταν υφίσταται, πραγματοποιείται μέσω της ευχέρειας των διοικούντων. Επειδή οι διοικούντες μπορούν να πραγματοποιήσουν κινήσεις με

μεγαλύτερη ευχέρεια κάτω από τους λογιστικούς κανόνες αντί κάτω από τους φορολογικούς κανόνες, άρα αναμένεται να προβαίνουν σε κινήσεις που δεν επηρεάζουν το φόρο ο οποίος προκύπτει από τα εισοδήματα της επιχείρησης.

Επομένως, σε περίπτωση που πραγματοποιηθούν τέτοιου είδους διαχειρίσεις κερδών, δημιουργούνται προσωρινές φορολογικές διαφορές οι οποίες οδηγούν σε υψηλότερο αναβαλλόμενο φόρο. Η μελέτη βασίστηκε σε παρόμοια μελέτη που έχει πραγματοποιηθεί από τους Gerakos et al. (2015).

Τα αποτελέσματα ερμηνεύονται ως ενδείξεις για προσπάθεια χειραγώγησης των αποτελεσμάτων των εταιρειών με σκοπό να εμφανίσουν μηδενική, ελάχιστα θετική ή ελάχιστα αρνητική μεταβολή των κερδών τους. Με τη βοήθεια του μοντέλου του οικονομετρικού που χρησιμοποιήσαμε ερευνήθηκε το κατά πόσο η αναβαλλόμενη φορολογία είναι χρήσιμη στον εντοπισμό της ύπαρξης χειραγώγησης των αποτελεσμάτων. Με τις παλινδρομήσεις ελέγχθηκε παράλληλα και η χρησιμότητα άλλων μεταβλητών προκειμένου για εντοπισμό χειραγώγησης.

Οι μεταβλητές που ελέγχθηκαν είναι τα συνολικά δεδουλευμένα, η μεταβολή των ταμειακών ροών, το λειτουργικό εισόδημα και οι πωλήσεις. Στην ανάλυση των παραπάνω μεγεθών βρέθηκαν διαφορετικά αποτελέσματα πριν και μετά την εκδήλωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 καθώς διαπιστώθηκε πως πριν την κρίση υπήρχε θετική συσχέτιση με τα δεδουλευμένα έσοδα και τις πωλήσεις ενώ αντιθέτως παρατηρήσαμε ότι μετά την εκδήλωση της κρίσης η αναβαλλόμενη φορολογία επιδρά αρνητικά στα δεδουλευμένα έσοδα, στη μεταβολή των ταμειακών και στις πωλήσεις στοιχείο που υποδηλώνει τη δυνατότητα χειραγώγησης των

κερδών αλλά και την επιθυμία για μείωση των εσόδων και των κερδών ώστε να μειώνεται και ο φόρος, ανάγκη η οποία έγινε ακόμα πιο έκδηλη μετά την κρίση.

Βιβλιογραφία

Burgstahler, D., Dichev, I., (1997), Earnings management to avoid earnings decreases and losses, *Journal of Accounting & Economics* 24, pp.99-126

Degeorge, F., Patel, J., Zeckhauser, R., (1999), Earnings management to exceed thresholds, *Journal of Business* 72, pp. 1-33.

Phillips, J., Pincus, M., Rego, S., (2002) Earnings Management: New Evidence Based on Deferred Tax Expense, *The Accounting Review*, Vol.78, No.2,pp. 491-521.

Dechow, P., Hutton, C., Kim, J., Sloan, R., (1995), Detecting earnings management: a new approach, *Journal of Accounting Reserch*, Vol. 50, Issue 2, pp.275-334.

Guay, W., Kothari, S., Watts, R., (1996), A market-based evaluation of discretionary accrual models, *Journal of Accounting Research* 34, 83-105.

Healy, P., (1985), The effect of bonus schemes on accounting decisions, *Journal of Accounting and Economics* 7, pp. 85-107

Jones, T., (1991), Ethical decision making by individuals in organizations: An issue-contingent model, *The Academy of Management Review*, Vol. 16, No. 2, pp. 336-395.

Manzon, G., and Plesko, G., (2002), The Relation Between Financial and Tax Reporting Measures of Income, MIT Sloan Working Paper No. 4332-01

Mills, L., Newberry, K., Trautman, W., (2001), Trends in book-tax income and balance sheet differences, *Tax notes* 96, 1109-1124

Phillips, J., Pincus, M., Rego, S., (2002), Earnings Management: New Evidence
BaHanlon, D., Navissi, F., Soepriyanto, G., (2014), The value relevance of deferred tax attributed to asset revaluations, *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, Vol.10, Issue2, pp. 87-89.

Harrington, C., Smith, W., Trippeer, D., (2012), Deferred tax assets and liabilities: tax benefits, obligations and corporate debt policy, *Journal of Finance and Accountancy*, Vol.11, pp. 72.

Herbohn, K., Tutticci, I., Khor P., (2010), Changes in unrecognized deferred tax accruals from carry-forward losses: earnings management or signaling?, *Journal of Business Finance & Accounting*, 37 (7) & (8), pp. 763-791.

Holland, K., Jackson, R., (2004), Earnings management and deferred tax, *Accounting and Business Research*, V.34 Issue2, 101-121.

Hoogendoorn, M., (1996), Accounting and taxation in Europe – A comparative overview, *European Accounting Review*, pp. 783-794.

Manzon, G., and Plesko, G., (2002), The Relation Between Financial and Tax Reporting Measures of Income, MIT Sloan Working Paper No. 4332-01

Phillips, J., Pincus, M., Rego, S., Earnings Management: New Evidence Based on Deferred Tax Expense, *The Accounting Review*, Vol.78, No.2, pp. 491-521.

Poterba, J., Nirupama, R., Seidman, J., (2011), Deferred tax position and incentives for corporate behavior around corporate tax changes, *National Tax Journal*, 64 (1), pp. 27-58.